

**БЛАГОДАРНОСТ ДО НАШИТЕ КОЛЕГИ-РУДАРИ, НАШИТЕ ХЕРОИ,
ВО ИМЕ НА СИТЕ ГРАЃАНИ НА НАШАТА ЗЕМЈА,
ЗА ПОСВЕТЕНОСТА И ЗА ТРУДОТ ШТО
СЕКОЈДНЕВНО ГО ВЛОЖУВААТ ЗА ДА СЕ ОБЕЗБЕДИ
СТАБИЛНО И ПОСТОЈАНО СНАБДУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА!**

100 МИЛИОНИ ЕВРА ПОДДРШКА ОД ЕВРОПСКАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ (ЕБОР) ЗА АД ЕСМ, ЗА СТАБИЛНО И СИГУРНО СНАБДУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА НА ДОМАЌИНСТВОТА И КОМПАНИИТЕ

Поддршка во финансирањето на трошоците за унапредување на производствениот процес, инвестиции во нови обновливи извори на енергија и одржување на веќе изградените електрани од обновливи извори е целта на заемот вреден 100 милиони евра што го обезбеди Европската банка за обнова и развој (ЕБОР) за АД ЕСМ. Договорот за заемот беше потпишан во Министерството за финансии помеѓу генералниот директор на АД ЕСМ, Васко Стефанов, директорката на ЕБОР за Централна и Југоисточна Европа, Шарлот Руе и министерот за финансии Фатмир Бесими.

„АД ЕСМ продолжува да се движи кон зеленото сценарио, па така во иднина планирани се повеќе проекти кои се од обновливи извори на енергија и сериозно ќе придонесат ние како држава да бидеме сè повеќе енергетски независни. Претходната грејна сезона беше успешна и успеавме да се справиме со енергетската криза што се покажа и докажа дека со силен ангажман на сите е можно да ги пребродиме кризите и да

одговориме на многу предизвици што се од витално значење за нашата држава. Покажавме одговорност, стручност и пожртвуваност вложувајќи максимални напори системот да работи со целосна снага и да биде функционален со една основна цел, да ги исполниме барањата и потребите на потрошувачите во Република Северна Македонија. Поддршката и соработката со институции како ЕБОР се од клучно значење и ќе придонесат за побрза и полесна транзиција кон „зелената“ агенда со заложба за транзиција кон чиста енергија која има цел намалување на стакленичките гасови за 61 процент“ - истакна генералниот директор Васко Стефанов.

Министерот посочи дека со овие средства ќе се поддржи АД ЕСМ за непречено да пружа услуги кон граѓаните и фирмите и покрај евентуалните предизвици однадвор. „Договорот што го потпишуваме е дополнување на ваквите мерки, со кои овозможивме граѓаните да добијат субвенционирана цена на електричната енергија, која финансиски беше поддржана

од буџетот. Покрај мерките од двата пакета, се работи и на реализација на енергетски проекти кои на долг рок ќе обезбедат диверзификација и поголема сигурност во снабдувањето со електричната енергија, а во имплементацијата на тие проекти добиваме безрезервна поддршка од Европската банка за обнова и развој“ - рече министерот за финансии Бесими.

Според директорката на ЕБОР за Централна и Југоисточна Европа Шарлот Руе, Владата заедно со АД ЕСМ им го покажува патот кон успешна декарбонизација и модернизација на енергетскиот систем на останатите земји од Западен Балкан. „Импесионираните сме од вашите климатски амбиции и со нетрпение очекуваме да работиме заедно на имплементација на 85 милиони американски долари кои на РС Македонија и се ставени на располагање од страна на Фондот за климатски инвестиции“ - рече Шарлот Руе. Освен договор за заем, во Министерството за финансии беше потпишан и Договор за гаранција меѓу Република Северна Македонија и ЕБОР.

Весник на
„Електрани на
Северна Македонија“
 (АД ЕСМ)

Главен и одговорен уредник:
 Ана Слабева

Редакција на весникот:
 Катерина Лазаровска-Зафировиќ
 Методија Куновски
 Мирче Котевски

Лектор
 Весна Муловска-Рувинова

Телефони:
 ++ 389 (0) 2 3 149 225
 ++ 389 (0) 47 206 296
 ++ 389 (0) 2 3 149 102

e-mail:
 katerina.lazarovska@elem.com.mk
 metodija.kunovski@elem.com.mk

Уредува и печати:
 ГРАФО ПРОМ ДООЕЛ - Битола

ГЕНЕРАЛНИОТ ДИРЕКТОР НА АД ЕСМ, ВАСКО СТЕФАНОВ ЗАЕДНО СО ДЕЛ ОД РАКОВОДСТВОТО ОДРЖАА НЕКОЛКУ РАБОТНИ СОСТАНОЦИ СО ВИСОКИ ПРЕТСТАВНИЦИ ОД КРЕДИТНАТА БАНКА ЗА ОБНОВА – КФВ

Соработката меѓу АД ЕСМ како најголем и најважен партнер во нашата држава и КФВ банка продолжува и во иднина во делот на проектите коишто се од витално значење во делот на транзицијата кон зелена и чиста енергија. Ветерниот парк „Богданци“ и ревитализацијата на шесте големи хидроелектрани: ХЕ „Вруток“, ХЕ „Врбен“, ХЕ „Равен“, ХЕ „Тиквеш“, ХЕ „Шпилје“ и ХЕ „Глобочица“ се едни од најзначајните проекти кои КФВ банката ги има поддржано. Овие проекти се усогласени со обврските од Зелена-

та агенда за Западен Балкан, со заложбата за транзиција кон чиста енергија и ќе придонесат за имплементација на Стратегијата за развој на енергетиката на нашата држава до 2040 година, којашто има цел намалување на емисиите на стакленички гасови за 61 процент. На состанокот се разменија и нови идеи сè со цел побрзо и полесно нашата држава да стане енергетски независна и да произведува зелена, чиста енергија од обновливи извори.

ХЕЦ „ТИКВЕШ“ СЕ СТЕКНА СО НОВА ВОДОСТОПАНСКА ДОЗВОЛА

Министерството за животна средина и просторно планирање му издаде нова водостопанска дозвола на АД ЕСМ, подружница ХЕЦ „Тиквеш“, со важност до август, 2033 година. Дозволата прецизно го регулира користењето на водите од реката Црна и употребата на браната и акумулацијата „Тиквеш“, како и нивните придружни објекти при процесот на производство на електрична енергија. Станува збор за исклучително важен документ за функционирањето на хидроелектраната. При издавањето на дозволата земени се предвид редица ставови и сугестии од раководствата на АД ЕСМ и на подружница ХЕЦ „Тиквеш“. - Од првичната анализа може да се согледа дека се прифатени нашите барања, а она што би сакал да го нагласам е современиот пристап на ресорното министерство во рамките на превенција на одредени ситуации што би можеле доведат до опасност од еколош-

ка катастрофа. Во оваа прилика би сакал да им се заблагодарам на колегијалноста и на поддршката која ја добивме од Управниот одбор на АД ЕСМ при процесот на аплицирање за нова водостопанска дозвола. Се надевам дека во

наредниот период хидроелектраната ќе продолжи со успешна работа, согласно со правилата наведени во предметниот документ, – рече Ѓоко Ташев, директорот на ХЕЦ „Тиквеш“.

АД ЕСМ И ЕВРОПСКАТА БАНКА ЗА ОБНОВА И РАЗВОЈ (ЕБОР) ПОТПИШАА ДОГОВОР ЗА ИНВЕСТИЦИСКИ ГРАНТ ОД 1,5 МИЛИОНИ ЕВРА ЗА ПРОЕКТОТ ФЕ „ОСЛОМЕЈ 1“

АД „Електрани на Северна Македонија“ потпиша договор за инвестициски грант со водечката меѓународна финансиска институција – Европската банка за обнова и развој, за проектот „Фотонапонска електрана Осломеј 1“, грант добиен преку инвестициската рамка за Западен Балкан.

„Инвестицискиот грант во вредност од над 1.5 милиони евра, предвидено е да биде искористен за финансирање на ставките од грантот, согласно со договорот за набавка и поставување на фотонапонска електрана Осломеј од 10 MW, склучен меѓу АД ЕСМ – Скопје и реномираната турска компанија „Гиришим електрик“, а потпишан во ноември 2019 година“ – изјави генералниот директор Васко Стефанов. „Целта на инвестицискиот грант е да обезбеди поддршка во финансирањето на трошоците за фотонапонската електрана, коишто вклучуваат набавка на опрема, градежни работи и работи поврзани со инсталација на опремата“ – додаде Стефанов. Во продолжение, генералниот директор нагласи дека поддршката и соработката со институции како ЕБОР е од клучно значење и ќе придонесе за побрза и полесна транзиција кон Зелената агенда за Западен Балкан, со заложбата за транзиција кон чиста енергија, која има цел намалување на емисиите на стакленички гасови за 61 процент. „Северна Македонија е земја на сонцето. Оттука, изградбата на соларниот фотоволтаичен проект од 10 MW на местото на поранешниот рудник за јаглен во Осломеј е природен и логичен чекор за енергетскиот премин на земјата од фосилни горива кон обновливи извори. Со користење на сончевата енергија за создавање чиста енергија, овој проект ќе и помогне на Северна Македонија да

обезбеди бројни придобивки, вклучувајќи почист воздух и поголема енергетска безбедност, независност и отпорност на различни надворешни фактори. Ние во ЕУ сме горди што ја поддржуваме оваа земја на нејзиното многу важно патување кон почисто и побезбедно снабдување со енергија, заедно со ЕБОР и другите развојни партнери“ – изјави амбасадорот на Европската Унија во Република Северна Македонија, Дејвид Гир. „Потпишувањето на договорот помеѓу ЕСМ и ЕБОР, за инвестициски грант од 1,5 милиони евра наменет за поставување фотонапонска електрана во ТЕЦ „Осломеј“, е во насока на имплементација на зелената агенда и енергетската транзиција. Проектот е успешно поставен и тоа е препознаено од ЕУ, таа ги доделува овие грант-средства, што всушност се пари од даночите на граѓаните на Унијата, а со кои се намалува заемот обезбеден за реализација на проектот од ЕБОР. Проектот, чијашто вредност е 5,9 милиони евра, значи генерирање енергија преку трансформација на постојните технологии на јаглен во обновливи извори на енергија, користење на природната сончева енергија за производство на електрична енергија, создавање одржлив раст и развој и постигнување поквалитетен живот за нас и за идните генерации“, истакна министерот Бесими.

„Ние сме заинтересирани да продолжиме да работиме со Северна Македонија на намалување на нејзината зависност од застарената инфраструктура на јаглен. По успешното завршување на фотонапонската електрана „Осломеј 1“, задоволни сме што гледаме дека Владата продолжува со инвестиции во соларна енергија и остануваме подготвени да обезбедиме допол-

нителна поддршка доколку е потребно“ изјави директорот на Европската банка за обнова и развој за Република Северна Македонија, г. Анди Аранитаси.

Фотонапонската електрана „Осломеј 1“ со моќност од 10 MW, во април минатата година почна да ги произведува првите количини чиста и зелена електрична енергија од сонце. Оваа електрана изградена во кругот на РЕК „Осломеј“ е прв пример на енергетска транзиција во Југоисточна Европа каде што електричната енергија ќе се произведува од сонце преку панели поставени на просторот врз стариот и исцрпен рудник за јаглен. Таа е прва во низата електрани што треба целосно да го заменат досегашниот инсталиран капацитет на РЕК „Осломеј“.

Фотонапонската електрана „Осломеј“ со која истовремено се прави рекултивација и облагородување на 19 хектари површина необработливо земјиште, предвидено е да има годишно производство од 15 до 17 гигават-часа електрична енергија, да исфрли 13.000 тони емисии на CO2 годишно и да ги обезбеди потребите за струја за околу 2.800 домаќинства.

ПРОДОЛЖУВА ПОДДРШКАТА ОД ЕБРД ЗА ИНВЕСТИЦИИ ВО ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА

Генералниот директор Васко Стефанов, заедно со дел од раководството на нашата компанија, одржаа состанок со високи претставници од Европската банка за обнова и развој. На состанокот се разговараше за тековните проекти кои се реализираат од областа на обновливите извори, при што како особено позитивен сигнал беше издвоено пуштањето во производство на првата фотонапонска електрана во кругот на РЕК „Осломеј“,

финансирана во еден дел со поволна кредитна линија од ЕБРД, како и за другите проекти што се во тек на реализација, пред сè: фотонапонска електрана Осломеј 2 од 10 MW, фотонапонска електрана Битола 1 од 20 MW. Се разгледуваше и можноста за финансирање и реализација на проекти за подобрување на хидрологијата која е од големо значење, особено во услови на енергетска криза. Беше истакната и важноста на тран-

зицијата кон зелена енергија низ земјите од Европа, особено во земјите од Западен Балкан кои се зависни од фосилни горива. АД ЕСМ е со фокус кон изградба на нови сончеви електрани и целокупната поддршка која континуирано ја добива од партнерите како енергетска компанија ориентирана кон инвестиции во обновливи извори и спроведување на енергетската транзиција има особено големо значење.

ЕВРОПСКАТА ИНВЕСТИЦИСКА БАНКА (ЕИБ) ЗАИНТЕРЕСИРАНА ДА ПОМОГНЕ ВО РАЗВОЈОТ НА СЕКТОРОТ ЕНЕРГЕТИКА

Генералниот директор Васко Стефанов се сретна со Бјорн Габриел, претставник на Европската инвестициска банка (ЕИБ) во земјава. На работната средба се разговараше за енергетските капацитети на АД ЕСМ, завршените и планираните проекти за производство на електрична енергија од обновливи извори. Европската инвестициска банка покажа заинтересираност да помогне во развојот на секторот на

енергетиката, посебно во областа на обновливите извори на енергија. Директорот Стефанов го истакна значењето на поддршката од Европската инвестициска банка и другите пријателски земји, кои веќе го поминале патот на трансформација на своите енергетски системи кон почисти извори на енергија. За АД ЕСМ, во ова време на енергетска трансформација, ваквата поддршка е од големо и витално значење.

ПОДДРШКАТА ОД САД КАКО СТРАТЕШКИ ПАРТНЕР НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ПРОДОЛЖУВА СО НЕСМАЛЕН ИНТЕНЗИТЕТ И ВО ЕНЕРГЕТСКИОТ СЕКТОР

Делегација од секторот за економски прашања при Амбасадата на Соединетите Американски Држави во Република Северна Македонија го посети РЕК „Битола“.

На средбата со директорот Пеце Матевски беа разменети информации за предизвиците со кои се соочува нашата најголема подружница во производствениот процес, пред сè дотраеноста на опремата и машините, како и ограничениот пристап до ресурси.

Се разговараше и за плановите за постепена транзиција на РЕК „Битола“ кон производство на струја од обновливи извори. Во согласност со планот за капитални

проекти на компанијата, во РЕК „Битола“ треба да бидат изградени когенеративна гасна електрана и фотоволтаици со вкупна инсталирана моќност од околу 280 MW.

Американските дипломати ги пренесоа ставовите дека поддршката од САД, како стратешки партнер на Република Северна Македонија, продолжува со несмален интензитет на сите полиња, вклучително и енергетскиот сектор. Заедничка цел е зајакнување на енергетската независност на земјава, особено во овие сложени околности во кои се најдоа изминатите неколку години енергетските сектори во регионот и во Европа.

ПОТПИШАН ДОГОВОРОТ ЗА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ И НАДЗОР НА ПРОЕКТОТ „ТРАНЗИЦИЈА НА ЕСМ КОН СОЛАРНА ЕНЕРГИЈА“ ЗА ФОТОНАПОНСКИТЕ ЕЛЕКТРАНИ „ОСЛОМЕЈ 2“ И „БИТОЛА 1“

Генералниот директор Васко Стефанов заедно со директорот на Секторот за развој и инвестиции, Благој Гајдарџиски одржаа работен состанок со мешана делегација од GOPA-International Energy Consultants GmbH (intec) и Градежниот институт на Македонија АД (ГИМ). На средбата присуствуваа Paul Freunscht - GOPA, извршен директор за обновлива енергија, Влатко Иванов, генерален директор на ГИМ и Горан Гошевски, директор за проектен менаџмент во ГИМ, при што се потпиша договор за консултантски услуги и надзор на проектот „Транзиција на

ЕСМ кон соларна енергија“ за фотонапонските електрани „Осломеј 2“, со инсталиран капацитет од 10 MW и „Битола 1“, со инсталиран капацитет од 20 MW, со намера реализацијата на проектите да започне до крајот на оваа година. Овој проект е финансиран преку заем од Европската банка за обнова и развој, и од клучно значење е соработката и поддршката од институции како GOPA и ЕБОР за полесна и побрза транзиција кон обновливи извори на енергија. АД „Електрани на Северна Македонија“ - први во регионот изградија соларна електрана на местото на

стариот и исцрпен рудник за јаглен во „Осломеј“, а истовремено се направи рекултивација и облагородување на земјиштето од каде што во минатото се ископувал јагленот. Електраната е функционална и веќе го користи сонцето кое го има во големи количини на ова поднебје и дава свој придонес во вкупното дневно производство на АД ЕСМ. АД ЕСМ продолжува да се движи кон зеленото сценарио сè со цел да станеме енергетски независна земја што ќе произведува електрична и топлинска енергија само од обновливи извори на енергија.

ГЕНЕРАЛНИОТ ДИРЕКТОР ВАСКО СТЕФАНОВ, ЗАЕДНО СО РАКОВОДСТВОТО НА АД ЕСМ, ОДРЖАА РАБОТЕН СОСТАНОК СО ПРЕТСТАВНИЦИ НА МИСИЈАТА НА МЕЃУНАРОДНИОТ МОНЕТАРЕН ФОНД (ММФ)

Генералниот директор Васко Стефанов, заедно со дел од раководството на АД ЕСМ, одржаа работен состанок со Jacques Miniane, шеф на мисијата од ММФ, Thomas Gade, член на мисијата од Вашингтон од ММФ и Фатон Сулејмани, локален економист во канцеларијата на ММФ во Скопје. На работниот состанок се разговараше за повеќе теми, меѓу кои планираното и досегашното производство на електрична енергија, набавката на електрична енергија, начинот и постапката за утврдување на цената на струјата, инвестициите во енергетскиот сектор, мерките што се презеле во изминатиот период за справување со кризата, како и снабдувањето со топлина. Набавката на електрична енергија минатата грејна сезона беше помала од планираното, а тоа се должи на зголеменото домашно производство на електрична енергија. А сето тоа е резултат на навременото планирање и набавка на енергенсии кои се потребни за производство, како јаглен, мазут и гас, како и добро планирање на целокупниот производствен процес, а дополнително, олеснителна околност беше благата зима. Со капацитетите со кои располага АД ЕСМ во наредниот период не се очекува драстично зголемено производство од она што го имавме

во минатата грејна сезона, но може да имаме благо зголемување што се должи на подобрената хидрологија. Дали во наредниот период и наредната грејна сезона ќе има набавки на електрична енергија зависи од обврските кои ќе ни бидат дадени од Владата. АД ЕСМ е спремно да одговори на тие обврски, без оглед дали треба да се обезбеди 50%, 70% или 100% од електричната енергија од домашно производство. Во наредниот период кога потрошувачката на електрична енергија е помала ќе се прават редовни ремонтни активности на капацитетите за да се продолжи нивниот век и да бидат подготвени за следната сезона да има непречено и безбедно производство. Што се однесува до

топлинската енергија за Градот Скопје, АД ЕСМ по задолжение од Владата го презеде и овој товар и вложи посебен напор за да нема никаков прекин во снабдувањето со топлинската енергија. АД ЕСМ продолжува да се движи кон зеленото сценарио и ќе се стреми во иднина да бидеме енергетски независна земја која произведува електрична и топлинска енергија од обновливи извори на енергија. Соработката со институции како ММФ е од клучно значење и со нивна поддршка ќе се зголемат инвестициите во енергетскиот сектор и ќе се обезбеди побрза и полесна транзиција кон Зелената агенда за Западен Балкан.

ПОЧНА СО РАБОТА МАКЕДОНСКАТА БЕРЗА ЗА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

Северна Македонија доби сопствена берза која ќе овозможи транспарентно тргување со електрична енергија. Со неа раководи Националниот оператор на пазар на електрична енергија - MEMO, фирма ќерка на МЕРСО. Домашната берза ќе понуди поевтина струја и ќе донесе пониски сметки за компаниите. „На Хупекс (HUPX) берзата се тргува на истиот систем, на истата платформа на која денеска се тргуваше и во Македонија. Цената не се заснова на цени од регионот или друга берза, туку берзата формира цена од побарувачката и понудата“, изјави Симон Шутински, управителот на MEMO на свеченото отворање. Учесниците во берзата ќе плаќаат годишни членарини, зависно од типот на пакетот кој ќе го одберат. За вице-премиерот Битиќи почетокот на македонската берза за струја е историски ден за македонската економија. „Со ова се приклучуваме на еден високо конкурентен и динамичен европски пазар на електрична енергија. Тој ќе ни овозможи поврзување со пазарите во соседството и исполнување на нашите енергетски потреби на најефикасен начин“, изјави Фатмир Битиќи.

„Берзата на електрична енергија ќе овозможи конкурентен пазар на кој транспарентно, недискриминаторски и ефикасно ќе се тргува со елек-

тричната енергија односно размена на понудата и побарувачката на електрична енергија во земјата. Со активно купување и продавање на електричната енергија на пазарот, ден однапред конечно ќе се добие референтна цена на електричната енергија на пазарот на големо во Северна Македонија. Оваа берза, со која ќе раководи Националниот оператор на пазарот на електрична енергија - MEMO, ќе овозможи поголема транспарентност, конкурентност и ефикасност при тргувањето со електрична енергија на пазарот на големо. Исто така, сите наши компании и нашите инвеститори добиваат можност за транспарентно и недискриминациско тргување со електрична енергија“, рече Битиќи. Македонската берза за електрична енергија не е важна само за нашата земја, туку и за целиот регион, бидејќи затвора еден голем циклус на либерализацијата на пазарот на електрична енергија, согласно со паневропскиот модел на пазари на електрична енергија. „Се надевам дека Северна Македонија ќе ја искористи својата географска положба и добрата интерконекциска поврзаност со соседите за што е можно поскоро регионално поврзување со пазарите на електрична енергија од ЕУ и регионот на Западен Балкан, кое ќе донесе ликвидност на берзата на електрична енергија,

поголеми текови на електрична енергија и конкурентна цена на електричната енергија на либерализираниот пазар. Сепак, морам да истакнам дека отворањето на берзата на електрична енергија не е крајната цел. Тоа е само еден од многуте чекори кои ги преземаме при создавањето на современ енергетски пазар во нашата земја“, рече Битиќи и подвлече дека ова отвора многу нови можности за развој и просперитет на нашата земја и привлекување на нови инвеститори во производствени капацитети од обновливи извори на енергија како што се сонцето, ветрот итн.

За претседателот на Владата, Димитар Ковачевски, „Работата на оваа берза, значи сигурност за производството на струја, сигурност за болниците, за училиштата, за сите институции, коишто набавуваат енергија на либерализираниот пазар – односно стабилно снабдување со струја и можност за ефикасна набавка на достапни количини на струја. За компаниите и за инвеститорите, значи можност за транспарентно и недискриминаторско тргување со електрична енергија. За државата и за граѓаните, почетокот со работа на берзата, значи можност за нови странски инвеститори, коишто ги мотивираме да инвестираат во обновливи извори на енергија во земјата“.

Заменик-амбасадорот на САД во Северна Македонија, Ерик Мајер ја поздрави работата на организираниот пазар на електрична енергија, која ќе донесе многу придобивки, како што се ефикасно одредување на цената преку еден транспарентен начин и доверливи податоци за инвеститорите, и дека ќе претставува поддршка за обидите на Северна Македонија за декарбонизација. Почетокот на берзата придонесува за создавање на уште подобри услови за потенцијалните странски инвеститори во Северна Македонија во делот на производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија, како и поголема стабилност на енергетскиот систем во државата.

К. Л.

АД ЕСМ СКЛУЧИ ДОГОВОР СО MEMO И ЌЕ ТРГУВА СО ЕЛЕКТРИЧНАТА ЕНЕРГИЈА НА БЕРЗАТА

Македонската берза на електрична енергија официјално почна со работа и АД ЕСМ склучи договор со MEMO и ќе има можност да тргува со електрична енергија.

Со домашната берза раководи Националниот оператор на пазарот за електрична енергија - MEMO. Проектот е работен повеќе од пет години, а официјално заживеа по измените на Законот за енергетика во 2018 година, со што формално

беше либерализиран и пазарот на електрична енергија, а законодавството во оваа сфера беше приспособено на европското. Со отпочнувањето со работа на берзата ќе се поттикне ефикасна конкуренција во производството, трговијата и снабдувањето со електрична енергија, и ќе се обезбеди оптимална употреба на инфраструктурата за пренос на електрична енергија. Берзата на електрична енергија ќе

поттикне зголемени инвестиции во производствени капацитети на електрична енергија од обновливи извори, со тоа што инвеститорите ќе имаат организиран пазар, каде ќе можат да ја продаваат произведената енергија, додека на трговците и снабдувачите на електрична енергија, ќе им се овозможи да ги оптимизираат своите портфолија и да го планираат своето работење.

ГЕНЕРАЛНИОТ ДИРЕКТОР НА АД ЕСМ, ВАСКО СТЕФАНОВ УЧЕСТВУВАШЕ НА БЕЛГРАДСКИОТ МЕЃУНАРОДЕН ЕНЕРГЕТСКИ ФОРУМ, БЕФ 2023

Генералниот директор Васко Стефанов, заедно со соработникот за енергетика во канцеларијата на претседателот на Владата, Виктор Андонов и директорот на ТЕЦ „Неготино“ Небојша Стојановиќ, учествуваа на Белградскиот меѓународен енергетски форум, БЕФ 2023. На форумот за енергетската иднина дебатираа над 400 експерти од енергетиката од 28 земји, меѓу кои и министри и високи претставници на влади од регионот и од Југоисточна Европа, како и претставници на енергетски компании. „АД ЕСМ некаде од 2019 г. почна да

ги спроведува проектите од енергетската транзиција односно енергетската трансформација. Сите активности беа во согласност со усвоената Стратегија за енергетика до 2040 година и со движењето кон зеленото сценарио. И покрај предизвиците и проблемите што ги донесоа ковид-кризата и енергетската криза, АД ЕСМ не го губи фокусот и продолжува интензивно да работи на 12 нови инвестициски проекти, со инсталиран капацитет од 1800 MW, од кои најголем дел се од обновливите извори - фотоволтаични и ветерни центри, како и

искористување на хидропотенцијалот“ - порача генералниот директор Васко Стефанов, на панел-дискусијата „Енергетски систем на Југоисточна Европа - стратегии за надминување на кризата“. Покрај дебатата за енергетската криза и стратегиите за надминување, генералниот директор Стефанов одржа и куси средби со претставници од енергетскиот сектор каде се истакна важноста од соработката на земјите од регионот и ЕУ, заеднички пристап како и поддршка за успешна транзиција кон зелена чиста енергија.

ЧЛЕНОВИ НА УПРАВНИОТ ОДБОР ОД АД ЕСМ УЧЕСТВУВАА НА СИМПОЗИУМОТ ЕПЦГ НЕТ 2023 ВО ЦРНА ГОРА

Заменик-генералниот директор проф. др. Имер Зенку и директорот на Секторот за развој и инвестиции, Благој Гајдарџиски, беа активни учесници на Симпозиумот ЕПЦГ НЕТ 2023, што се одржа на 2 и 3 јуни во Будва, Црна Гора. На симпозиумот се дискутираше за важни и актуелни случувања во областа на енергетиката, а во фокус беа неколку теми: одговор на енергетската криза во регионот, оптимален енергетски микс за иднината и предизвиците за интеграција на ОИЕ, имплементација и финансирање на проекти во секторот на обновливи извори и транзицијата на регионите што користат јаглен.

Директорот Гајдарџиски беше панел-учесник на првата тема, каде што ги изнесе состојбите и ставовите на нашата компанија. Главен акцент стави на потребата од инвестиции во обновливи извори на енергија, каде истакна дека АД ЕСМ продолжува со својата посветеност кон остварување на планот за зеленото сценарио и ќе работи да стане енергетски независна земја која произведува електрична и топлинска енергија од обновливи извори. Како дел од тој план беа потенцирани проекти како што се: ветерниот парк „Богданци“ и ревитализацијата на шесте големи

хидроелектрани: ХЕ „Вруток“, ХЕ „Врбен“, ХЕ „Равен“, ХЕ „Тиквеш“, ХЕ „Шпилје“ и ХЕ „Глобочица“. Овие проекти се во согласност со Зелената агенда за Западен Балкан и Стратегијата за развој на енергетиката на нашата држава до 2040 година, која има цел намалување на емисиите на стакленички гасови за 61 процент. ЕСМ и понатаму ќе продолжи со својата посветеност кон промовирање на обновливите извори на енергија и со активна ангажираност во реализацијата на проекти што придонесуваат за зелена енергетска транзиција и одржлив раст на регионот.

ПРОДОЛЖУВА РЕАЛИЗАЦИЈАТА НА ВТОРАТА ФАЗА НА ВЕЦ „БОГДАНЦИ“

Претставници на Секторот за развој и инвестиции на АД ЕСМ одржаа работен консултативен состанок со претставници на германската банка за развој КфВ. На состанокот се разговараше за тековните и за идните проекти што ќе бидат дел од транзицијата кон зеленото сценарио, но фокусот

беше на ветерниот парк „Богданци“. Ветерниот парк „Богданци“ е електрана од обновливи извори и е еден од најзначајните проекти во сопственост на АД ЕСМ. Овој проект е финансиски поддржан од германската КфВ банка. Во тек е втората фаза од конструкцијата на овој ветерен парк со чија реализа-

ција ќе се исполни планираниот капацитет од 50 MW инсталирана моќност. АД ЕСМ продолжува да се движи кон зеленото сценарио со цел да станеме енергетски независна земја која ќе произведува електрична и топлинска енергија само од обновливи извори на енергија.

СИНДИКАТ НА АД ЕСМ: ПРЕГОВОРИТЕ СО РАКОВОДСТВОТО ЗА ПОКАЧУВАЊЕ НА ПЛАТАТА НА ВРАБОТЕНИТЕ ВРОДИЈА СО ПЛОД

Во РЕК „Битола“, во рамките на свеченоста пред Денот на рударите - 28 Август, генералниот директор Васко Стефанов и претседателот на Синдикалната организација, Јове Смилевски потпишаа Спогодба за линеарно зголемување на платите на вработените за 15 отсто. Спогодбата е потпишана по неколкумесечни интензивни преговори помеѓу Управниот одбор и Синдикатот на АД ЕСМ. По основ на раст на животни трошоци кои се објавени од Државниот завод за статистика, Синдикатот на АД ЕСМ заедно со Управниот одбор, работеше за дополнително зголемување на платата на сите вработени. Преговорите за покачување на платите траеја неколку месеци и деновиве барањата беа усогласени со финансиските можности на нашата компанија. Во текот на преговорите, кои според потписниците на Спогодбата беа плодни и продуктивни договорено е да се измени Колективниот договор и да се зголеми личниот доход на вработените за 15 отсто, што значи од 1 септември вработените во нашата компанија ќе земат зголемена

плата за 15 проценти.

Синдикалната организација на АД ЕСМ и оваа година поднесе барање за исплата на регрес за годишен одмор за 2023 година во висина од 100 % и барањето беше реализирано, на секој вработен во АД ЕСМ му беше исплатен регрес за годишен одмор во висина од 100 %, согласно со Законот за работни односи. Врз основа на програмата на Синдикалната организација на АД ЕСМ што се спроведува повеќе години наназад, во тесна соработка со Управниот одбор од една страна и Синдикатот од друга страна, постигнати се следните резултати:

- Почитување на колективните договори и потпишување нови на секои две години;
- Јубилејна награда за 40 години работен стаж;
- Враќање на ладниот оброк за вработените без надомест;
- Отворање на работничка менза во РЕК „Битола“ за топол оброк без надомест;
- ХТЗ опрема за вработените во подружниците;
- Исплата на регрес за годишен одмор во висина од 100 %;

- Помош од финансиски средства за починат родител за секој вработен;
 - Зголемување на платата во висина од 5 %;
 - Зголемување на платата во висина од 2350 денари почнувајќи од април 2023 година;
 - Зголемување на платата за вработените со висока стручна спрема почнувајќи од април 2023 година;
 - Превентивни одмори во реномирани хотели за вработени во ЕСМ;
 - Редовна исплата на плата до 7. во месецот;
 - Испратени се подготвени елаборати за признавање на бенефициран стаж до Министерството за труд и социјална политика.
- АД ЕСМ изминатиот период произведе рекордни MWh електрична енергија во последните 10 години, благодарение на максималната ангажираност и професионална работа на сите вработени во компанијата, токму затоа Синдикалната организација на АД ЕСМ секогаш ќе се залага за зачувување и унапредување на условите за работа на сите вработени.

ЖЕГА Е, НО ЈАГЛЕН ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА МОРА ДА ИМА

Летово, температурите достигнаа и над четириесет степени, во рудникот „Суводол“ имаше денови кога температурата достигна и до + 50 степени. Ова лето жегата ги надмина границите на човечката издржливост, а колегите од РЕК „Битола“ кои работеа на санирање на транспортните ленти, многу добро ја почувствуваа горештината на своја кожа. За нив немаше никакво разладување, малку од малку ги штитеше сенката на механизацијата, но тие мораа да бидат на терен од 8 до 12 часа. Во текот на една смена тие беа изложени на пеколна горештина, а топлиот ветер и прашина што се

впиваше во секоја пора, дополнително ја отежнуваше нивната работа. Но и покрај високите температури, тие неуморно работеа, машините водени од вештите раце на колегите не запираа.

Рудникот „Суводол“ е распространет на десет илјади квадратни метри, тој секогаш предизвикува чувство на восхит, но и огромна стравопочит. Конфигурацијата на теренот во рудникот е од таква природа, што бара постојано следење, нема место за невнимание, затоа што тоа не го дозволува процесот на работа. За нашите колеги и покрај неиздржливите температури да се биде во

„Суводол“ е предизвик. Тие неуморно и без застанување ја вршат работата, без оглед на временските услови, зошто системите на термоелектраната секогаш треба да се во одлична кондициска состојба.

И додека разговаравме со нашите колеги на терен, работата не запираше, бучавата од машините не престануваше, и тие се едногласни: без оглед на временската ситуација најважно е работата во рудникот непречено да се одвива, за да имаме континуирано производство на електрична енергија.

Наши соговорници, беа колегите кои ги затекнавме на терен.

Игор Насевски - Напорно е да се работи во екстремни услови, жешко, прашина, топол ветер, со колегите работиме физичка работа со шини, со железа, со машини за заварување под висока температура, со огнени искри, но мора да се издржи, работниот процес мора да тече без оглед на пеколните температури.

Менде Димитровски - Моето работење е поврзано со теренско работење, патиштата низ рудникот се суви, прашливи, тешко е, многу се високи температурите, одмораме, правиме паузи, колку може се засолнуваме под сенка, под механизацијата, се освежуваме со вода, но работата мора да тече. Сè што има дефект мора да се санира, процесот на производство мора да се одвива непрекинато.

Со вработените на терен беа и директорите на РЕК „Битола“, Пеце Матевски и на „Рудници“, Димитар Петковски. – Јагленот е со црна боја и привлекува повеќе топлина, во текот на денот температурата достигнува и над 45 степени, а во периодот помеѓу 14 и 15 часот достигнува и до 47 степени. Нас како раководство, ни е тешко да ги организираме работните задачи, бидејќи има недостиг на кадар, постарите заминаа во пензија, дел се ослободени со мерките, а ние се грижиме и сакаме да ги заштитиме нашите вработени, и гледаме во ноќните часови да ги завршуваме потешките задачи, додека во највредиот период од 15 до 17 часот се реализира само неопходното. Сите вработени безрезервно се жртвуваат да нема застој во производствениот процес, – потенцира Петковски. – Се трудиме да ги заштитиме најранливите категории на вработени, така што со добра преорганизација ние успеваме да ги извршуваме нашите работни активности, летото е секогаш период кога се подготвуваме за претстојната грејна сезона и застој во производството не смее да има, – истакна директорот на РЕК „Битола“, Пеце Матевски. Вредните колеги се справија со топлотниот бран и со летниот предизвик, по пеколните горештини ги чекаат зимските сибирски температури, дожд, снег, студ, магла и големата кал.

Редакција „ЕНЕРГИЈА“

ОДБЕЛЕЖАН 28 АВГУСТ-ДЕНОТ НА РУДАРИТЕ ВО РЕК „БИТОЛА“ И ВО РЕК „ОСЛОМЕЈ“

БЛАГОДАРЕНИЕ НА НАШИТЕ РУДАРИ-ХЕРОИ ВО АД ЕСМ, УСПЕАВМЕ ДА БИДЕМЕ ГЛАВНИТЕ НОСИТЕЛИ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ВО НАШАТА ЗЕМЈА

Традиционално и оваа година во рудникот Суводол во РЕК „Битола“ пригодно и достоинствено беше одбележан 28 Август - Денот на рударите. Свеченоста на рударите, организирана неколку денови пред големиот христијански празник Успение на Пресвета Богородица, со своето присуство ја удостоија раководниот тим на РЕК „Битола“, менаџерскиот тим на АД ЕСМ, како и членови на Управниот и Надзорниот одбор, предводени од генералниот директор на нашата компанија Васко Стефанов. На свеченоста по повод „Денот на рударите“, што се одржа во кругот на рударско-енергетскиот комбинат „Битола“, освен

генералниот директор Васко Стефанов и директорот на РЕК „Битола“ Пеце Матевски, на настанот се обрати и директорот на „Рудници“ Димитар Петковски. Генералниот директор и претседател на УО на АД „Електрани на Северна Македонија“, Васко Стефанов, ги поздрави присутните вработени и гости и упати порака за меѓусебна поддршка и стремеж за поголеми напори за подобри лични и колективни резултати. Во своето обраќање тој истакна дека во рамките на АД ЕСМ работата на рударите е најтешка во производствениот процес. „Почитувани рудари, вие со вашата

посветеност и максимални напори сте првите во синџирот на производство на електричната енергија и со гордост претставувате еден од основните столбови на нашата компанија и неразделен дел од нашиот национален енергетски систем. Тоа што го правите вие е херојска работа која заслужува неизмерна почит и најголема пофалба. Затоа во мое име и во името на сите вработени во АД ЕСМ, ви благодарам од срце за вашата работа и посветеност“ - порача генералниот директор, Васко Стефанов на одбележувањето на Денот на рударите во РЕК „Битола“. Тој се заблагодари на

рударите во РЕК „Битола“, во име на сите граѓани на нашата земја, за посветеноста и трудот што секојдневно го вложуваат за да се обезбеди стабилно и постојано снабдување со електрична енергија. Вработените на РЕК „Битола“ треба да бидат горди за работењето на комбинатот годинава, јас им честитам за заложбата и за вложениот труд којшто на крајот резултира со зголемено производство, но со помали трошоци и е солидна основа за уште една успешна грејна сезона. Секој што знае што значи еден ден работа во рударско – енергетски комбинат, мора да признае дека вработените се вистински херои, вработените во РЕК „Битола“ се херои на македонското секојдневие, кои 40 години го носат товарот на македонскиот електроенергетски систем. Рударите влегуваат на работа и не знаат дали ќе се вратат. Не по своја вина, туку заради хировите на природата кои се особено изразени во рудниците. Затоа на влезот од секој рудник стои „Среќно“, – рече Матевски. Во своето обраќање пред присутните, тој нагласи дека резултатите од вкупното производство во првите 7 месеци од оваа година доволно зборуваат за огромниот ангажман на сите вработени во комбинатот. „Од 1. јануари до 31. јули, РЕК „Битола“ произведе 1.436.553 MWh електрична енергија. Тоа е за 3,16% повеќе од произведеното во истиот период

лани, а за дури 41,28% повеќе од производството во 2021 година. Во рудниците на РЕК „Битола“ заклучно со средината на август ископани се 2.262.600 тони јаглен. Во моментот, на депонијата за јаглен има 200.000 тони јаглен. Овие резервни количини на јаглен во РЕК „Битола“ уште повеќе се за респект, ако се има предвид дека во рудници се извршуваа операции кои го запреа ископот. Димитар Петковски, директорот на производство на „Рудници“, рече дека изминатиот период сите пожртвувано работеа за да го остварат планираното производство. „Во изминатиот период направивме големи ремонти, ги преместивме јаглениот и јаловинскиот систем, и се бориме да го оствариме производството со застарени машини што секојдневно се одржуваат во кондиција. Работниот кадар во рудниците е веќе застарен и се надевам дека ќе бидеме атрактивни, за да се продолжи и во наредните години производството и ископот на јаглен во рудниците на РЕК Битола“, рече Петковски. На свеченоста, традиционално беа доделени пофалници и пригодни награди за вработени во РЕК „Битола“ и „Осломеј“ кои покажаа најдобри резултати во работењето, како и на рудари кои оваа година исполнија услови за пензија и имаат најдолг стаж во РЕК „Битола“. Тешко е да бидеш рудар, работиш во секакви услови, но кога се сака, сè се може, порачаа Пеце Ганчевски и Гоце Симоновски, неодамна пензио-

нираните рудари кои својот работен век го минале во рудникот во РЕК „Битола“.

„Тешко е да се биде рудар бидејќи условите за работа се лоши, работиме во магла, кал и прашини. Гори јагленот, а мора да го дишеш, вода немаш, ќе наполниш, водата ќе се стопли. Нема раце каде да се измиеш, тешки се условите во рударството особено во копот“, раскажува пензионираниот рудар, Пеце Ганчевски.

„Пред 20, па и 30 години беа тешки условите во рудникот во Суводол. На секоја интервенција носевме маски. Тогаш климатските услови беа тешки на -40 и на +40, но кога се сака, сè се може“, ни рече Гоце Симоновски. Пофалници и пригодни награди им беа доделени и на Веломир Дамјановски и Бајрам Ахмеди кои над 40 години од животот поминаа во РЕК „Осломеј“.

Одбележувањето на Денот на рударите во РЕК „Битола“ заврши со потпишување на Спогодба за измена на Колективниот договор на АД ЕСМ од страна на генералниот директор на компанијата, Васко Стефанов и на претседателот на синдикалната организација, Јове Смилевски, со која платите на вработените се зголемуваат за 15% почнувајќи од септемвриската плата.

Редакција „ЕНЕРГИЈА“

РЕМОНТ НА ЈАГЛЕНОВИОТ СИСТЕМ ВО ПЈС „СУВОДОЛ“

Во рудникот Подински јагленови серии во Суводол при РЕК „Битола“ заврши една од најголемите работни операции во комбинатот, која во иднина ќе овозможи непречен ископ на јаглен, а со тоа и стабилно производство на струја. Транспортниот систем се помести по скоро 30 години за да се обезбеди сигурен и континуиран дотур на јаглен за термоелектраната.

„Ова е една од најголемите операции во рудниците на РЕК „Битола“ каде што станува збор за поместување односно трансформација на јагленовиот систем по 30 години. Со ова ќе имаме можност да дадеме работа на нашите багерски единици, па ќе имаме поголема откривка и поголем ископ на јаглен“, рече директорот на РЕК „Битола“, Пеце Матевски по завршувањето на ремонтот на јагленовиот систем.

-И покрај високите температури, работните активности во РЕК „Битола“ се одвиваа според зацртаната динамика и термоелектраната работи според предвидениот план за производство на електрична енергија. Ремонтот на блок 1 е завршен и тој е во функција, јагленовиот систем што триесет години беше на едно исто место, сега е преместен со единствена цел поголемо производство на електрична енергија. Заврши и ремонтот на блок 2, траеше околу шеесетина дена и паралелно се работеше и на модернизација на разладната кула на вториот блок, каде што азбест-

ните плочи се заменија со еколошки материјали. Комбинатот го осовременуваме и со набавка на нови машини, набавка на трансформатори, така што го враќаме оној сјај на РЕК „Битола“ благодарение на работниците и успешното раководење на раководството на комбинатот, - истакна Матевски.

Димитар Петковски, директорот на „Рудници“ објасни дека оваа работна операција, всушност претставува ремонт на јагленовиот систем. - Системот е преместен 1 километар

од претходната местоположба, во долниот дел, во должина е преместен 4 километри и во горниот дел уште два километри, или вкупно 6 километри се реконструирани со нови делови, нова опрема и со наши средства, и со максимално залагање на вработените пред сè во Рудници на РЕК „Битола“, - потенцира Петковски.

-Ова за РЕК „Битола“, како најголем електроенергетски стожер во нашата земја, значи дека во наредните 4-5 години јагленовиот систем

ќе биде стабилен и без проблеми ќе функционира системот за потребните количини на јаглен да се донесат до термоелектраната. Од сите активности најкомплицирано беше преместувањето на подинските станици, бидејќи за тоа е потребна голема механизација за да се постават на новите позиции, додаде Петковски.

И оваа година уште на почетокот на грејната сезона во термоелектраните се преземени повеќе активности што ќе овозможат целосна

заштита на блоковите во зимскиот период на работење. -Работни активности имаше на сите постројки, конкретно во машинската сала беше изваден роторот на генераторот, се работеше и на генераторот на турбината и секако на делот на котелот на блок 2. Најголемите активности се изведуваша на разладната кула на вториот блок, проект што е започнат од пред две години, конкретно модернизација и реконструкција на кулата. Направени се нови плашто-

ви, модернизирани се пластовите од двете страни на кулата и направена е замена на азбестниот дел со нови посовремени еколошки материјали, - изјави Александар Пасков, директор на термоелектраната во РЕК „Битола“.

Очекувањата на раководството се дека од септември РЕК „Битола“ ќе работи со полн капацитет кога ќе бидат ставени во функција трите блока, сè со цел стабилно производство на електрична енергија.

Редакција „ЕНЕРГИЈА“

МЕФ ЕНЕРГЕТСКИ ФОРУМ 2023

ЕНЕРГЕТСКА ДИПЛОМАТИЈА, ТЕХНОЛОШКИ ИНОВАЦИИ ЗА ЕНЕРГИЈА И ТРАНСФОРМАЦИЈА НА ЕНЕРГИЈАТА ПРЕКУ ЛОКАЛНА КЛИМАТСКА АКЦИЈА

Генералниот директор Васко Стефанов, заедно со Управниот и Надзорниот одбор на АД ЕСМ, присуствуваа на шестото издание на МЕФ Енергетски форум 2023. Енергетската транзиција е клучна алатка во справувањето со климатските проблеми, но мора да биде инклузивна. Неопходно е и итно дејствување за диверзификација на енергетските ресурси, но и развивање на пазарите за да ги следат промените преку креирање средина што ќе поттикнува и ќе овозможува повеќе услови за работа, беше порачано на отворањето на шестото издание на МЕФ Енергетски форум 2023, што се одржа во Скопје.

- Забрзаните климатски промени и деградацијата на животната средина водат кон итна трансформација од фосилни кон обновливи извори на енергија со ниска емисија на стакленичките гасови која треба да ја сметаме како императив и во креирањето и во спроведувањето на нашите проекти. Со забрзан чекор сме кон обновливи извори на енергија, но планирањето и подготовката за идните фази е она што гарантира одржливост и стабилност, - рече вицепремиерот за економски прашања Фатмир Битиќи. Во рамките на МЕФ Енергетскиот форум 2023, што годинава беше со тема „Подобрување на

триаголникот: Политики-Финансији-Енергетска технологија за енергетска отпорност и зелена транзиција“, вицепремиерот за економски прашања, Фатмир Битиќи истакна дека во последните пет години засилено се работи на регионално, енергетско поврзување преку изградба на интерконекторот со Албанија со кој ќе се комплетира Коридорот 8 за пренос на електрична енергија помеѓу Бугарија, Северна Македонија, Албанија и Италија. Според вицепремиерот, Владата на Република Северна Македонија, работи и на диверзификација на снабдувањето со природен гас, преку градење на интерконектор со Грција. „Преку него ние ќе обезбедиме гас за наредните 15 години. Тоа за нас значи дека нема да бидеме зависни само од руски гас кој доаѓа преку интерконекторот со Бугарија, туку за нас ќе е достапен и гасот од ЛНГ терминалот во Александруполи. Регионалната поврзаност се случува и во насока на изградба на интерконектори за гас и со останатите соседи, што покрај диверзификација, за нашата земја ќе значат дека сме на енергетската карта, поставени како хаб на Балканот. Сето ова го правиме за безбедноста на нашата иднина, креирање на предвидувачка околина за бизнисот како и поевтини енергенси за нашите домаќинства“, потенцира Битиќи. Тој додаде

дека покрај одржливото и зелено производство на енергија, важно е и зголемувањето на ефикасноста на потрошувачката на енергија. „Особено задоволство ми е да споделам со вас дека оваа година Република Северна Македонија воспостави сопствена берза на електрична енергија, со која раководи МЕМО, а која ќе овозможи транспарентно тргување и придружување на еден високо конкурентен и динамичен европски пазар на електрична енергија. Берзата значи стабилност и за домашните и за странски инвеститори, а за државата нови странски инвеститори кои сè повеќе ќе се охрабруваат да инвестираат во обновливи извори на енергија. Целосно либерализираниот енергетски пазар, со веќе формирана берза на електрична енергија, отвореност како за странски така и за домашни инвеститори, поедноставените административни процедури за поставување на фотоволтаици и сите други мерки кои оваа Влада ги носеше во изминатиот период, ми даваат за право да констатирам дека се движиме во вистинската насока, креирајќи додадена вредност, го отворивме патот за одржлива и просперитетна енергетска иднина за нашата држава“, заклучи вицепремиерот.

Министерот за економија Крешник Бектеши на панелот „Политики и технологии кон декарбонизација“ на годишениот форум МЕФ 2023, истакна дека и Република Северна Македонија, исто како и остатокот од Европа, го почувствува силно негативното влијание од војната во Украина врз енергетскиот сектор, што предизвика пораст на цените на природниот гас поради нарушувањето на снабдувањето со природен гас од Русија. - Но, и покрај енергетската криза ние засилено работевме на трансформација на енергетскиот систем во земјата, - нагласи министерот Бектеши. Тој посочи дека во последните години, Владата работи на реформи за зголемување на инвестициите во обновливи извори на енергија. - Само во последните години имаме инсталиран капацитет од обновливи извори на енергија, од фотонапонски централи од 110 мегавати што е за речиси 100 отсто повеќе споредено со тоа што е направено од осамостојувањето на земјата. Врз основа на побарувачката од компаниите и од инвестициите на државната компанија АД ЕСМ, до крајот на годината ќе имаме

повеќе од 350 мегавати инсталиран капацитет од фотонапонски централи. На барање на стопанските комори се размислува за опцијата производството на електрична енергија од обновливи извори од приватни инвеститори да биде откупено од државната компанија АД ЕСМ со цел да се зачува хидропотенцијалот и другите извори на обезбедување на енергија, како што се термоелектраните. Така ќе бидеме подготвени за следната зима и во наредниот период што е во согласност со нашата Стратегија за развој на енергетиката, - истакна Бектеши. Тој најави дека Македонија работи на реализација на проект за изградба на гасна централа од 600 до 800 мегавати која според првичниот план би се градела во нашата земја, но во чијашто изградба би учествувале, со дел од инвестицијата, сите земји во регионот. - Нашиот план е да ги поканиме нашите соседи да учествуваат во реализација на овој енергетски проект, којшто е предвидено да биде на регионално ниво. Нашиот предлог е да биде во Македонија на местото на ТЕЦ „Неготино“ и

сите земји кои имаат интерес во овој проект, што планираме да го почнеме со реализација следната година, да учествуваат како „стејкхолдери“ - потенцираше Бектеши. Генералниот директор Васко Стефанов, заедно со членовите на Надзорниот и Управниот одбор, остварија средби со претставници од енергетскиот сектор од нашата земја и земјите од регионот. Поддршката и соработката ќе продолжи и понатаму и во следната сезона како и низ целиот процес на инвестиции за да станеме енергетски независна земја. Северна Македонија уште еднаш доби потврда дека има поддршка од Европската Унија во спроведувањето на енергетските реформи и оти ЕУ е нејзин сигурен партнер за забрзување на енергетската транзиција. Испорачани и беа и препораки - да обезбеди поголема вклученост на приватниот сектор и на граѓаните во целиот овој процес и да обезбеди проекти со јасна методологија и критериуми преку кои ќе биде утврден приоритетот на инвестициите.

К. Л.

ПРЕТСТАВНИЦИ ОД АД ЕСМ ДЕЛ ОД ОБУКАТА ВО РАМКИ НА SINGAPORE COOPERATION PROGRAMME СПРОВЕДЕНА ОД ТЕХНОЛОШКИОТ УНИВЕРЗИТЕТ „NANYANG“

Владимир Робановски и Игор Илијовски од Секторот за развој и инвестиции од АД ЕСМ, беа дел од обуката во рамки на Singapore Cooperation Programme under the Singapore Cooperation Programme Training award, спроведена од Технолошкиот универзитет „Нанјанг“ (Nanyang Technological University) во Република Сингапур. Голем број на експерти од областа на обновливи извори на енергија и зелена транзиција одржаа обуки, презентации, а воедно се реализираа и бројни посети кои претставуваат класичен пример за примена на обновливи извори на енергија. Од посетите што се остварија во Сингапур, Институтот за истражување на соларна енергија во Синга-

пур (SERIS), NU каде се спроведува програмата за извори на чиста и обновлива енергија во Сингапур, се следниве:

- Управата за енергетски пазар (EMA) - Енергетска транзиција во Сингапур - Политики за управување со енергетските индустрии и намалување на емисиите;
 - Првата зграда со позитивна нето енергија во Сингапур, Keppel Infrastructure@Changi;
 - Посета на Gaia, зграда со нула нето енергија;
 - Посета на The Hive, NTU Learning Hub South;
 - KPMG, Центарот за декарбонизација во Сингапур.
- Искуствата од CPG Consultants кои го спроведуваат проектот за одрж-

лива и чиста енергија, енергетска ефикасност и намалување на емисиите и искуствата од Schneider Electric, Daikin и IES Council/BCA за ниско ниво на јаглерод, чиста енергија и намалување на емисиите се позитивни примери од кои можеме да црпиме идеи и знаења кои ќе ни помогнат во спроведувањето на идните проекти за обновливи извори за енергија.

АД ЕСМ продолжува кон транзицијата, кон исполнување на обврските од зеленото сценарио и производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија, со што би се намалиле емисиите на CO₂, ќе се зголеми домашното производство и ќе станеме енергетски независна земја.

АКЦИЈА ЗА БЕСПЛАТНО ПРИКЛУЧУВАЊЕ НА ИСКЛУЧЕНИТЕ ПОТРОШУВАЧИ

Со цел да им овозможат на што поголем број потрошувачи да ги користат придобивките на системот за централно греење, „ЕСМ снабдување со топлина“ почнаа акција за бесплатно приклучување за исклучените потрошувачи, кои ќе се одлучат да се приклучат на системот за централно греење. Акцијата за бесплатно приклучување важеше до 31 август 2023 година и беше спроведена по принципот прв пријавен, прв услужен. Поволностите од акцијата за бесплатно приклучување важеа само за објектите што се приклучени на централниот систем за греење и каде што има техничка можност за приклучување на станот или на деловниот простор. Заинтересираните потрошувачи за сите неопходни информации за постапката за приклучување можеа да се обратат во Центарот за грижа за потрошувачите на телефонските броеви 02/3076-200 и 075/400-100. За да ја искористат можноста за бесплатно приклучување, потребно беше да поднесат писмено барање за приклучување во некој од пунктовите за потрошувачи на „ЕСМ снабдување со топлина“. По завршување на акцијата, односно од 1 септември 2023 година, приклучувањето ќе се наплаќа во целост во согласност со важечкиот ценовник. Бесплатното приклучување на исклучените потрошувачи подразбираше и бесплатно испуштање вода од системот за централно греење, како и работна рака без надоместок. Секоја дополнителна интервенција на внатрешната грејна инсталацијата ќе се наплаќа во согласност со ценовникот за сервисни услуги.

ГОЦЕ ТОДОРОВСКИ ОД РЕК „БИТОЛА“ - ПРВИОТ СЕРТИФИЦИРАН МЕНТОР ЗА ДУАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

Рударско-енергетскиот комбинат „Битола“ го доби првиот ментор за дуално образование и стана една од компаниите во државата што сериозно се посветени на задоволување на потребите на пазарот на труд преку внесување новини во своето работење. Комбинатот, каде што феријална пракса се изведува долги години наназад, сега вложува во новиот концепт наречен дуално образование, преку кој учениците добиваат повеќе практична настава, од обучен ментор во реални работни услови.

РЕК „Битола“ вложува во успешната иднина на секој ученик кој доаѓа во комбинатот на пракса. Ги следиме трендовите за создавање на висококвалификувани кадри за кои пазарот на труд има потреба бидејќи и самите ние се соочуваме со недостаток од работна сила на определени, специфични работни места. Го пративме нашиот колега Гоце Тодоровски на обука во Стопанската комора и денес го имаме првиот сертифициран ментор за дуално образование во РЕК „Битола“. Во нашиот комбинат

доаѓаат многу ученици и студенти коишто изведуваат практична настава и затоа планираме зголемување на бројот на ментори за дуално образование со вработени од различни профили. Квалитетното образование, особено во практичниот дел е важно не само за младите, туку и за иднината на државата, рече директорот на РЕК „Битола“, Пеце Матевски.

Гоце Тодоровски е првиот вработен во РЕК „Битола“ кој доби сертификат за ментор во дуално образование. Тој работи 30 години во РЕК „Битола“ и досега обучувал стотици средношколци и студенти. Со сертификатот што го доби од Центарот за стручно образование и обука, тој ќе учествува во формирањето на оценката за практичната работа за да можат учениците да стекнат и да усовршат вештини со коишто ќе бидат конкурентни на пазарот на труд.

Многу сум среќен што од над 2.000 мои колеги токму јас сум првиот кој се стекна со сертификат за успешно завршена обука за ментор во дуалното образование. Му благодарам

на менаџментот на комбинатот за довербата во мојата стручност. Со средношколци кои доаѓаат во РЕК „Битола“ на пракса работам години наназад, а сега со овој сертификат ќе им пренесам знаења со кои полесно ќе се снајдат на своето работно место. Обуката беше вредно и мошне интересно искуство за мене. Се стекнав со вештини што ги налага концептот на дуално образование и искрено едвај чекам наесен да ги пречекам учениците кои се ќе дојдат во РЕК „Битола“ на пракса, - потенцира Тодоровски.

Практична настава во РЕК „Битола“ изведуваат ученици од повеќе стручни средни училишта од Битола и од регионот. Со воведувањето на концептот на дуално образование, комбинатот има цел да даде придонес кон зголемување на вработувањето на младите и продуцирање кадри со соодветни вештини, оспособени да влезат на пазарот на трудот, веднаш по завршување на средното стручно образование.

СТУДЕНТИ ОД ФЕИТ СЕ ЗАПОЗНАА СО РАБОТАТА НА ВЕЦ „БОГДАНЦИ“

Со цел да се запознаат во пракса со она што го учат, студенти и професори од Факултетот за електротехника и информациски технологии при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје го посетија ветерниот парк „Богданци“. Ветерниот парк „Богданци“ е изграден како пилот - проект во согласност со сите ЕУ регулативи, комплетно е интегриран во околината, се вклопува во природата и нема негативни влијанија врз целокупниот

растителен и животински свет. Студентите имаат можност да се запознаат и со комплетното функционирање на ветерниот парк, процесот на производство на електрична енергија од ветер и структурата на ВЕЦ „Богданци“, начинот на кој ветерните турбини ја претвораат силата на ветерот во електрична енергија како и начинот на кој се пренесува енергијата од ветерните турбини со подземни кабли до

20/110 kV трансформаторна станица, потоа преку 110 kV далновод се предава на мрежата на МЕПСО. Ветерниот парк „Богданци“ е еден од најзначајните проекти во сопственост на АД ЕСМ којшто финансиски е поддржан од германската КФВ банка. Во тек е втората фаза од конструкцијата на овој ветерен парк со чија реализација ќе се исполни планираниот капацитет од 50 MW инсталирана моќност.

ИДЕНТИФИКУВАЊЕ И РЕШАВАЊЕ НА КОНФЛИКТИ ВО РАБОТНАТА СРЕДИНА

Центарот за едукација и обука на АД ЕСМ во соработка со БАС „Бизнис Академија Смилевски“ организираа обука „Идентификување и решавање на конфликти во работната средина“ за дел од

вработените во РЕК „Битола“. Обучувачот, проф. д-р Гордана Тасевска, во позитивна и интерактивна атмосфера, ги водеше присутните низ практични вежби и примери кои имаат цел подобрување на работната атмосфера преку идентификување и решавање на конфликтите што се појавуваат меѓу колегите, во секојдневната комуникација. По пат на дисеминација, вредните искуства стекнати на обуката на проф. д-р Тасевска, вработените ќе ги пренесат до своите колеги со надеж конфликтите што се присутни во секоја работна организација да останат во доменот на желбите за што поквалитетно и побрзо

завршување на секоја работна задача. Центарот за едукација и обука е формиран со цел континуирана едукација и надградба на вработените, а соработката со реномираната високообразовна институција БАС е од исклучително значење за нашата компанија. Обуките и едукацијата на различни теми, од различни области се значајни и заради фактот што АД ЕСМ се наоѓа на почетокот на енергетската трансформација, за која е неопходно реструктурирање и консолидирање на човечките ресурси и усовршување на потребните вештини за нејзино што поуспешно реализирање.

ПОТПИШАН МЕМОРАНДУМ ЗА СОРАБОТКА СО ФАКУЛТЕТОТ ЗА ИНФОРМАТИЧКИ И КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ОД БИТОЛА

Подружницата РЕК „Битола“ потпиша Меморандум за соработка со Факултетот за информатички и комуникациски технологии од Битола. Носител на поголемиот дел

од информатичкото работење во РЕК „Битола“ во моментот е Службата за деловно - технички апликации каде се вработени 18 лица. Потребата од воведување современи технологии во работењето на комбинатот, ја наметнува и неопходноста за соработка со врвни образовни институции од оваа област како што е Факултетот за информатички и комуникациски технологии од Битола. Потпишувањето на Меморандумот ќе овозможи да се воспостави долгорочна научно-стручна, образовна и апликативна соработка во интерес на договорните страни, особено на

студентите на ФИКТ Битола. Во согласност со документот, Факултетот и РЕК „Битола“, меѓу другото, ќе соработуваат во изработка на заеднички истражувачки проекти и проекти од областа на информатичките технологии. Студенти од ФИКТ ќе изведуваат практична настава во РЕК „Битола“ со цел непосредно запознавање со процесот на работа и стекнување практични знаења. ФИКТ, по потреба на АД ЕСМ, подружница РЕК „Битола“, ќе дава препораки за вработување на најдобрите студенти дипломирани на Факултетот за ИКТ Битола.

КОЛЕГИ ОД РЕК „БИТОЛА“ УЧЕСТВУВАА НА САОМОТ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И КАРИЕРА ВО БИТОЛА

Претставници од РЕК „Битола“ учествуваа на Саемот за вработување и кариера на студентите, „CAREER EXPO 2023“ во организација на Факултетот за информатички и комуникациски технологии – Битола (ФИКТ). Овој саем има цел да овозможи поврзување на студентите, кои студираат на ФИКТ, со компаниите, како и зајакнување и конкуренција на пазарот на трудот во релацијата меѓу академичките и стопанството. Исто така, студентите ќе можат подетално да се запознаат со работните процеси на компаниите поврзани со нивното образование и струка. На саемот, претставници на РЕК „Битола“ беа

од службата за деловно - технички апликации, служба што е носител на поголемиот дел од информатичкото работење во рударско-енергетскиот комбинат. Тие таму имаа можност на студентите да им ги објаснат сите работни обврски поврзани со работењето на РЕК „Битола“, со администрација на серверите, базите на податоци, одржувањето на хардверот, комуникациските мрежи, дел од програмирањето и креирањето на нови софтверски апликации и одржување на старите, како и автоматизација на процесите во заеднички служби.

„ДЕНОВИ НА ЕЛЕКТРОИНЖЕНЕРИ“

Заменик - генералниот директор на АД ЕСМ, проф. д-р Имер Зенку и директорот на Секторот за развој и инвестиции, Благој Гајдарциски беа дел од конференцијата „Денови на електроинженери“ организирана од Комората на овластени архитекти и овластени инженери во Скопје. Проф. д-р Имер Зенку и Благој

Гајдарциски одржаа презентации на стручни теми од областа на електричната енергија, поврзани со фотоволтаични постројки. АД „Електрани на Северна Македонија“ - први во регионот изградија соларна електрана на местото на стариот и исцрпен рудник за јаглен во „Осломеј“, а истовремено се

направи рекултивација и облагородување на земјиштето од каде што во минатото се ископувал јагленот. Електраната во моментот е функционална, веќе го користи сонцето кое го има во изобилие на ова поднебје и дава придонес во вкупното дневно производство на АД ЕСМ.

РАБОТИЛНИЦА

„РАСПРЕДЕЛБА НА ДОЛЖНОСТИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ТРОШЕЊЕ НА БУЏЕТОТ И УПРАВУВАЊЕ СО ДОГОВОРИТЕ ЗА НАБАВКИ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ“

Нашата колешка Ирена Стоименова од Секторот за развој и инвестиции беше дел од дводневната работилница на тема: „Распределба на должностите во процесот на трошење на буџетот и управување со договорите за набавки и транспарентност“ каде што учествуваа 40 претставници од повеќе општини во земјата. На работилницата се дискутираше за: процедурата за распределба на должностите во процесот на трошење на буџетот; клучните

чекори во процесот на следење на договорите за јавни набавки; за општинската администрација која треба да усвои клучни индикатори за следење на јавните набавки коишто јавно ќе се објавуваат, и многу други постапки. Управувањето со договорите за јавните набавки и распределбата на должностите е една од клучните области за која обезбедуваме континуирана поддршка на нашите партнери-општини, беше заклучено од учесниците на работилницата.

ОХРИД - ДОМАКИН НА СИНДИКАЛНИТЕ СПОРТСКИ ИГРИ 2023 ГОДИНА

НАШИТЕ КОЛЕГИ-УЧЕСНИЦИ ПРЕКУ СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА ГО ТЕСТИРАА НАТПРЕВАРУВАЧКИОТ ДУХ, НО И ГО ГРАДЕА ДУХОТ НА ЗАЕДНИШТВО И СОЛИДАРНОСТ

Другарувањето, запознавањето и разменувањето искуства меѓу вработените од сите делови на компанијата како главна цел на игрите е дефинитивно остварена, и игрите покажаа дека заслужуваат да се традиционална манифестација. Годинава, синдикалните игри беа организирани во хотелот „Десарет“, во Охрид. На свеченото отворање, раководството на нашата компанија ги поздрави синдикалните спортски игри, што ги организираше Синдикатот на АД ЕСМ и активно учествуваше во нив, порачувајќи дека работникот е на пиедесталот во најзначајната македонска енергетска компанија. Синдикалните игри ги отвори претседателот на Синдикалната организација, Јове Смилевски, а присутните гости и спортисти ги поздравија

генералниот директор Васко Стефанов и заменик-генералниот директор проф. д-р Имер Зенку. Тие изразија заедничко задоволство од организацијата и големиот број пријавени колеги-натпреварувачи подготвени за другарување и меѓусебно запознавање. Учесниците се натпреваруваа во неколку спортски дисциплини: мал фудбал, кошарка, одбојка, влечење јаже, пинг-понг, шах, фрлање гуле, пикадо, скок во далечина. Свеченото отворање на игрите беше на 6 септември, кога пред присутните гости и членовите на Управниот одбор на нашата компанија, најпрво се одржа свеченото дефиле и постројување на екипите, а спортските натпревари започнаа во попладневните часови. Победниците беа прогласени на централна

прослава и заедничка вечера на 7 септември со што и официјално завршија синдикалните спортски игри. Спортско дружење, рекреација, здрав дух, лична саможртва за успехот на сопствениот тим го понесе секој учесник во натпреварите. На оваа своевидна работничка спортска олимпијада, во организација на Самостојниот синдикат на АД ЕСМ, учествуваа преку 600 натпреварувачи од сите подружници и организациски целини на нашата компанија. Спортските терени беа беспрекорно подготвени, а убавото време во овој период од годината, престојот на сите присутни на олимпијадата го направи уште попријатен. Иако резултатите генерално беа ставени во втор план, натпреварувачкиот и спортски дух не изостанаа, па така

интересни и возбудливи беа повеќето средби, а ривалството и спортското надмудрување беше силно изразено. Главната цел на игрите, другарувањето, запознавањето и разменувањето искуства меѓу вработените од сите делови на компанијата, според првиот синдикалец на ESM, е остварена и игрите покажаа дека заслужуваат да се традиционална манифестација што треба редовно да се негува во рамките на нашата компанија. Одржувањето на годишните синдикални работнички спортски игри го помогна и менаџерскиот тим на АД ESM, на

чело со генералниот директор Васко Стефанов, кој со своето присуство на манифестацијата, само ја потврди определбата на АД ESM дека грижата за работниците секогаш е во прв план. -Тимскиот дух е најважен, особено ако се има предвид дека сите сме дел од еден голем систем што е основен двигател на производствениот процес во една од стратешки најважните компании во Република Северна Македонија. Ако сите се водиме по овој принцип, тогаш верувам дека ќе бидеме и уште поуспешни и покреативни при извршувањето на работните обврски. Истовремено,

ваквите настани дополнително ќе нè мотивираат да се почитуваме и да соработуваме меѓу себе, - истакна Стефанов. Се организираше и ревијален натпревар во мал фудбал помеѓу екипите на раководството на АД ESM и синдикалните претседатели во компанијата. Се на сè, убава организација, во која краен победник сепак останува другарството. Спортските игри од овој вид пред сè, се организирани за релаксирање и спортување, со што на дел од вработените им се овозможува одмор од секојдневните обврски.

К. Л.

НАША ФОТОПРИКАЗНА

И оваа година ремонтите во подружниците се одвиваа според планираната динамика! Ниту жегата, ниту пеколните температури не го запреа производството на електрична енергија! Благодарност до колегите за пожртвуваноста!

